

Angst og demens hænger sammen

Kasper Jørgensen

En stor svensk tvillingeundersøgelse viser, at angstsymptomer omkring 60-års alderen er tydeligt associeret med risikoen for at udvikle demens i alderdommen. Sammenhængen mellem angst og demens er tilsyneladende uafhængig af alder, depression og andre faktorer, der kan påvirke risikoen for demens.

Tidligere befolkningsundersøgelser af en mulig sammenhæng mellem angst og demens har givet blandede resultater. To studier fra henholdsvis Caerphilly i Wales og North Staffordshire i det centrale England fandt, at angst som personlighedstræk (*trait anxiety*) og angstlidelser begge er signifikant associeret med risiko for senere demensudvikling. Derimod fandt en stor prospektiv befolkningsundersøgelse fra Rotterdam i Holland ingen sammenhæng mellem angst og demens.

Tvillingeregister

Sverige har – i lighed med Danmark – et nationalt tvillingeregister, der giver muligheder for at lave forskning af høj kvalitet. En gruppe forskere fra Californien har analyseret data fra *the Swedish Adoption/Twin Study of Aging* (SATSA), hvor mere end 1.000 tvillinger deltog. I 1984 udfyldte de et spørgeskema vedrørende sværhedsgraden af angstsymptomer og blev efterfølgende fulgt i 28 år – frem til 2012 – med henblik på at afklare, hvem der udviklede demens. Over halvdelen af deltagerne gennemførte en kognitiv testning ca. hvert tredje år.

Der sås en signifikant sammenhæng mellem angstsymptomer og risiko for udvikling af demens gennem de følgende årtier.

For deltagere, der på et tidspunkt i forløbet havde oplyst et højt niveau af angstsymptomer, var risikoen for demens øget med knap 50 % (hazard ratio 1,48; 95 % konfidensinterval 1,01-2,18). Tilsvarende var en øgning på ét point på angst-spørgeskemaet forbundet med 4 % øget risiko for demens (HR 1,04; 95 % konfidensinterval 1,01-1,06).

Genetiske faktorer?

Der var også mulighed for at se nærmere på 63 tvillingepar, hvor den ene tvilling udviklede demens, mens den anden ikke gjorde.

Også blandt disse, såkaldt diskordante tvillinger, sås en sammenhæng mellem angstsymptomer og demensrisiko. Sammenhængen var imidlertid kun statistisk signifikant for tveæggede tvillinger (46 par), og ikke for enæggede tvillinger (17 par). Det tyder på, at associationen mellem angst og demens påvirkes af genetiske forhold.

Årsagen til den påviste sammenhæng mellem angst og demensrisiko kendes ikke, men forskerne nævner flere mulige forklaringer.

Angstsymptomer kan medføre kronisk stress, der øger aktiviteten i den såkaldte HPA (*hypothalamic-pituitary-adrenal*) akse, hvilket så at sige slider på de områder i hjernen, der understøtter hukommelse og mental styring: hippocampus og frontallapperne.

En anden mulighed drejer sig om forstyrrelser knyttet til signalstoffet GABA (gamma-aminosmørsyre), der er involveret i såvel angst som Alzheimers sygdom.

Forskellen mellem en- og tveæggede tvillinger peger som nævnt i retning af genetiske faktorer, der kan knyttes til både angst og demens. Her er fx genet for *brain-derived neurotrophic factor* (BDNF) eller genet for apolipoprotein E mulige kandidater.

Fakta om undersøgelsen:

- 1.082 tvillinger gennemførte undersøgelsen. Deres gennemsnitlige alder ved studiets start var knap 61 år; alle var uden demens ved baseline.
- Angstsymptomer blev målt ved hjælp af *state anxiety* subskalaen fra *the State-Trait Personality Inventory*.
- Sammenhængen mellem angst og demensrisiko blev analyseret ved hjælp af såkaldte multivariate Cox regressionsmodeller med kontrol for alder, køn, uddannelse, depressive symptomer, personlighedstrækket neuroticisme og fysisk helbred.

[Petkus AJ, Reynolds CA, Wetherell JL, Kremen WS, Pedersen NL, Gatz M. Anxiety is associated with increased risk of dementia in older Swedish twins. *Alzheimer's & dementia : the journal of the Alzheimer's Association*. 2016;12\(4\):399-406.](#)

[Gallacher J, Bayer A, Fish M, Pickering J, Pedro S, Dunstan F, et al. Does anxiety affect risk of dementia? Findings from the Caerphilly Prospective Study. *Psychosom Med*. 2009;71\(6\):659-66.](#)

[Burton C, Campbell P, Jordan K, Strauss V, Mallen C. The association of anxiety and depression with future dementia diagnosis: a case-control study in primary care. *Fam Pract*. 2013;30\(1\):25-30.](#)

[de Bruijn RF, Direk N, Mirza SS, Hofman A, Koudstaal PJ, Tiemeier H, et al. Anxiety is not associated with the risk of dementia or cognitive decline: the Rotterdam Study. *The American journal of geriatric psychiatry: official journal of the American Assoc*](#)

Oprettet: 10. maj 2016